

Підгурська Ірена,
аспірант кафедри МЕП
(ТНЕУ)
м.Тернопіль

Кластерний підхід при формуванні партнерських зв'язків на регіональному рівні

Період ринкових трансформацій, який відбувається на сучасному етапі, зумовлює необхідність формування ефективної інфраструктури інновацій та розширення партнерських зв'язків з метою стійкого економічного розвитку як економіки кожного регіону, так і національної економіки загалом. Однак напрям інфраструктурного забезпечення залежить від індустріальних кластерів, що склалися в регіонах.

Так, в економічній літературі існують різні трактування визначення індустріальних кластерів, синтезуючи які, кластер визначають такими характеристиками: просторова концентрація підприємств, інтенсивні вертикальні та горизонтальні економічні зв'язки та ін.

Створення кластерів на регіональному рівні є однією із поширених форм інтеграції при формуванні партнерських зв'язків між підприємствами. Розвиток партнерства між фірмами у межах промислових кластерів може принести значні вигоди як бізнесу, так і економіці у цілому. Вони включають: зростання рівня досвіду, що забезпечує компанії більшою глибиною відносин в їхніх ланцюгах постачання і забезпечує потенціал міжфірмового навчання і співробітництва; здатність фірм реалізувати ефект масштабу завдяки більш широкій додатковій спеціалізації виробництва в межах кожної фірми, спільній закупівлі сировини для отримання оптових знижок, або спільному маркетингу; зміцнення суспільних й інших неформальних зв'язків, що ведуть до створення нових ідей і нових підприємств; поліпшення інформаційних потоків в межах кластера, наприклад, використовуючи постачальників фінансових послуг.

Як показує практика, формування промислових кластерів, визначаючи структурну основу економічного зростання у регіонах, міцні партнерські відносини, сприяє досить швидкій трансформації результатів наукових

досліджень у регіональну промислову політику. При цьому утворення нових промислових кластерів часто розглядається як база регіонального ендogenous економічного зростання.

За оцінками вітчизняних і зарубіжних науковців, експертів ОЕСР, кластерний підхід, як показує світова практика, є не тільки засобом досягнення цілей промислової політики, що охоплює структурні зміни, підвищення конкурентоспроможності та підприємницької активності малого бізнесу, але й виступає одним із ключових факторів формування партнерських зв'язків та посилення інноваційної направленості у глобальному економічному середовищі.

В Україні практичне застосування кластерного підходу починається із 1998р., а з 2005р. активне створення кластерів розгорнулося в таких областях: Хмельницькій (швейний, будівельний, харчовий, туристичний кластери, кластер зеленого туризму), Івано-Франківській (туристичний кластер, кластер виробників декоративного текстилю), Черкаській (кластер перевізників); Житомирській (“Українська асоціація каменю”), Рівненській (деревообробний кластер), Харківській (“Харківська асоціація виробників устаткування машин”), Одеській (“Одеські вина”).

Необхідно зазначити, що досвід організації кластерів в Україні напрацьовано проектом Департаменту Міжнародного розвитку Великобританії (DFID) „Розвиток приватного сектора”, у межах якого, починаючи з 2003 року, надавалася допомога для удосконалення бізнес-середовища у Житомирській, Одеській та Харківській областях.

Однією із переваг регіональних стратегій на підтримку кластерів є їхня низька собівартість і висока окупність порівняно з іншими державними заходами, спрямованими на створення базової інфраструктури та надання послуг населенню.

Найдинамічніше розвивається регіональна діяльність, відома під назвою “децентралізована економічна політика”. Ініціативи цього рівня концентруються на питаннях ендogenous факторів розвитку, привабливості

місцезнаходження, підвищенні рівня кваліфікації робочої сили й розвитку регіональної інфраструктури підприємництва та трансферу технологій.

Передусім йдеться про еластичну регіональну соціально-економічну систему широких взаємозв'язків, яка спроможна використати місцеві ресурси й особливості, що визначають виробничі процеси, продукти та послуги, відповідно до потреб місцевого (регіонального) ринку.

Інноваційні кластери не обмежуються тільки сферою наукових досліджень та високих технологій, вони включають мережу установ, що підтримують промислові інноваційні підприємства, а також вузи – носії науки. Створення нових форм наукової діяльності та їх інтеграція із промисловим комплексом здійснюються у різноманітних умовах ринкового середовища в поєднанні з різними формами власності, активності владних структур та чинників розвитку, особливо регіональних.

Отже, можна підсумувати, що створення кластерів на регіональному рівні надає ряд переваг не тільки учасникам бізнесу у вигляді: зростання продуктивності діяльності, зниження транзакційних витрат, ширшого доступу до ринків збуту, технологій, економії від масштабів та досягненні синергетичного ефекту, але й сприяє зміцненню конкурентного статусу регіону, активізації підприємницької активності, підвищенню інвестиційної привабливості, сприянні найбільш раціональному використанні ресурсів, удосконаленні інноваційного середовища регіону, зростання експортного потенціалу та забезпечення стійкого розвитку соціальних процесів.

Як бачимо, створення кластерів – один із ключових факторів економічного зростання в районах, містах і регіонах.

Тому варто створити ефективні механізми співробітництва на регіональному рівні в Україні, що сприяли б виведенню економіки країни й економіки її регіонів, на якісно новий рівень.

Література:

- 1. Кластеры идут // Компаньон. – 2005.– № 16 (428) 22-28 апреля. – С. 60-63.**

2. Патюрель Р. Створення мережевих організаційних структур / Р. Патюрель // Проблеми теорії та практики управління. – 1997. – № 3. – с. 52 – 58.
3. Петрушенко М. Кластер дає шанс / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. – 2009. – №32 (3938). – с. 22 – 28.
4. Соколенко С.І. Сучасний економічний розвиток регіону на основі інноваційних промислових кластерів / С.І.Соколенко // Матеріали семінару – наради “Розвиток територіальної громади на основі кластерної моделі виробництва”. – Сміла, 2009.
5. http://europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm